

Mi pa še imamo poseben vzrok, da se na Vuzem veselimo, ker vemo, da je Kristus na današnji dan za kralja in Gospoda nebes in zemlje povzdignjen zaradi svoje pokorščine do smerti na križu; da on naš brat v nebesih pri Bogu Očetu za nas prosi in posreduje. O sreča! o veselje! Na to veselje nas rumenice ali pisanke opominjajo. Tedaj nas opominjajo pisanke na dosti dobrega in veselega na zemlji; ali one nas opominjajo še tudi na prihodnje vstajenje in na neskončno veselje v nebesih. Te besede vam hočem danes razložiti ter velim rekoč: I. Ruménica ali pisanka je kip ali podoba našega vstajenja. II. Ruménica ali pisanka je tudi kip nebeškega veselja. Moje besede bodo vesele, ker je današnji praznik vesel itd.“

Slomšek kot pedagog.

(Dalje in konec.)

Na ta način je bil Slomšek v silno kratkem času preskrbel najpotrebnejše slovenske šolske knjige. O tem Slomškovem delovanju piše Macun v svoji književni zgodovini slovenskega Štajera še to-le: „Službeni spisi (pri ministerstvu za nauk in pri štaj. namestniji) kažejo vsi do l. 1857. živo delovanje Slomškovovo na tem polju, ter je ministerstvo posebno leta 1854. v nekem dopisu izvrstno pohvalilo dotično njegovo pripomaganje pri zlagi novih šolskih knjig. Dr. Hoffinger v (Wurzbach-ovem slovarji) obžaluje, da dotični dopisi mej Slomšekom in Thunom niso še obelodanjeni. G. korar Fr. Kosar pravi str. 251. životop. o Sl., da je imel v rokah Slomškovovo ojstro vlogo, v koji je za neke kraje branil slovensko-nemške šole, ter da je vladika sam napisal tako slovnico. — (Dotični dopisi so tedaj menda v Mariboru.)

Slomšek pravi v „Drobtinicah“ za l. 1861. in sicer v gori že omenjenem sestavku „Kratko vodilo“ o rabi beril . . na strani 285: „Redke so šole, v katerih bi bilo samo slovensko berilo doma; več del vse naše šole na kmetih so ponemčene, ki berila v dveh jezikih imajo; to berilo pa je močno skrajšano . . “. Ali čujte, kaj o takih šolah pravi na str. 283 — 284: „So neumni starši, ki svojo deco zato v šolo dajajo, da bi se nemščine naučili, ter mislijo, da je dobra šola taka, v kateri se deca ne(u)mškovati prav debelo učijo, če ravno poleg ne(u)mškovanja Boga, očeta in matere svoje pozabijo. Taka gola ne(u)mškutarija v šoli je morija zlahtnega srca in blagega slovenskega duha. Iz takih nemškutarjskih šol prirastejo mladi bahači, pa stari beraci, prteni kmetiški gospodje pa slabi orači in gospodarji za jokati. Znajo debelo govoriti, dobrega storiti pa malo . . . Je-li tega nemška beseda kriva? Ne daj Bog! Krivo podučevanje v nemščini to dela, ako se za nemščine del drugi veliko potrebnejši nauk zamudi, in deci, ki vrlo nemški zna, grdi napuh vsadi, ki zarodí napačnost, gizdost in nepokorščino, ki so rojnice vsake grdobe in nesreče. Je-li ne pride največ študiranih kmetov na boben?“ Ne dá se tajiti, da je od krive stare poti težko koj najti po vsem dobro; ravno tako je resnica, da so n. pr. po večih mestih in trgih, kakor tudi na jezični meji potrebne nemško-slovenske učilnice; ali Slomškova razkačenst in jasne njegove besede kažejo nam, da so se brez vse potrebe širile gledé jezika mešane učilnice; lahko je misliti, po čigavem krivem delovanju“.

Iz navedenih besedi razvidimo, da je bil Slomšek protivnik nemščini, kjer je treba ni. Slomšek pa je bil toliko bolj prijatelj tistih zdravih načel gledé poučevanja v realijah, katera so postala nekaj let po njegovi smrti tudi zakon. V omenjenem vodilu, kako rabiti Malo in Veliko berilo, piše o potrebi realističnega pouka v ljudski šoli takole: „Otroci gledajo živali po zemlji laziti, hoditi in letati, ribe po vodi plavati, ptice pod

nebom habiti, in jih malo malo poznajo, še imenovati jih malokteri znajo! . . . Kako malo smo se svoje dni naučili rastlin imenovati! Saj še praproti prav poznali, bukve od gabra, jelke od smreke dobro razločili nismo. Kako potrebno je pa mladini vse to, naj si bo dečko kmet ali rokodelec, deklica, svinjarica ali kuharica, da strupene zeli od dobrih ločiti vé . . . Po kaj je našim otrokom naravoslovje! Morebiti za noroslovje, da jih zmešaš in znoriš? Prijatelj! le počasu. Saj tudi ti v naravi ali naturi živiš, dihaš sapo, piješ vodo, in se rad pri ognji greješ. Je-li ti ni potrebno vedeti, kako se za zdravo sapo skrbi, da zdravo ni prevroče ali premrzlo piti, kako se ognja in druge nesreče varovati, prazne babje vere zaničevati? . . . Za toliko bo menje med nami škodljive prazne vere, za kolikor več bo v šoli takega zdravega nauka“.

S temi citati iz Slomškovega peresa, mislimo, da smo njegovo delovanje za slovensko šolstvo vsaj nekoliko opisali, zlasti z ozirom na to, naj bi to opisovanje bilo dokaz dobre volje, kjer bode ta spis med prvimi izdelki slovenskimi, ki Slomška kot pedagoga opisujejo. Slovenski šolski listi niso bili do zdaj tako srečni, da bi bili mogli prinesiti več oceno tega našega pedagoga; pač je bil to storil slovenski učitelj (Ljudevit Tomšič) v hrvatskem listu — „Školskem prijatelju“ l. 1873., v katerem je v obširni razpravi, posneti po Kosarju, naslikal Slomškovo življenje in delovanje. Ta razprava ima na čelu zadnjo kitico njegove elegične pesmi po Slomšku, („Uč. Tovariš“ l. 1862.), a končuje se z zadnjo Praprotnikove „Britke solzice“ (ravno tam). Mi podajamo tukaj k sklepu obedve:

„Večno bo v spominu se hranilo,
Kar mu cerkev dolžna je in Slava;
Blagor ti gorica in planjava,
Kjer njegovo seme bo kalilo!“

„Ranjki! spavaj sladko v svojem kraju,
Odpočij se truda, bolečin!
Prejmi nezvenljivi venec v raji!
Tukaj bode večni tvoj spomin;
Dokler bo slovensko gôrje stalo,
Tvoje bo imé se lesketalo.“

Ivan Lapajne.

Avktoriteta in svojevólja v šoli.

Obravnavano v „Pedagogijskijskej jednoti za Prago in okolico“.

(Dalje in konec.)

Ni li šola takovemu očetu breme? Njene prednosti priznava le takrat, kadar prej vzame ona na svoja ramena del njegovih svetih dolžnosti, kadar oblači ali hrani dete njegovo.

Dà, šola, ki sili dete v šolo hoditi, je po njegovem mnenji dolžna ga oskrbovati z vsem, kar zahteva red, kateremu se ima pokoravati; on ne vidi dobročinstva v onej roki, katera je morala sama prosjačiti, da bi imela kaj prosjaku dati.

Zlo učitelju, kateri ne more priskrbeti darov otrokom takovih roditeljev! Izdan je vsakovrstnim napadom.

In to zlo je užé na svetu, ni ga lahko ovirati in težko se ga bode ubraniti; mogoče pa mu je z načeli na sled priti po vplivu one žurnalistične stranke, katera je po resoluciji učiteljskega društva „Diesterweg“ začela učiteljstvo črniti z nečloveštvom, barbar-